

Feladat 1. Határozza meg a $\mathbb{Z}_3 \times \mathbb{Z}_6$ gyűrű részgyűrűit és ideáljait.

Megoldás: Nézzük az additív részcsoportokat, elemszámok szerint csoportosítva. Egy additív részcsoport **nem részgyűrű**, ha nem zárt a szorzásra, **részgyűrű, de nem ideál**, ha zárt a (belső) szorzásra, de nem zárt minden külső elemmel való szorzásra, és **ideál**, ha zárt akármilyen elemmel vett szorzásra. (A szögletes zárójel itt generált részcsoportot, nem generált részgyűrűt jelöl.)

- Az egyelemű részcsoport $\{00\}$.
- Kételemű részcsoportot a másodrendű elemek generálnak, ilyenből egy van, $[03]$ pedig ideál.
- Háromelemű részcsoportot a harmadrendű elemek generálnak, ilyenből nyolc van, ami négy harmadrendű részcsoport jelent: $[02] = \{00, 02, 04\}$, $[10] = \{00, 10, 20\}$, $[12] = \{00, 12, 24\}$, és $[14] = \{00, 14, 22\}$. (A harmadik nem részgyűrű, mert $12 \cdot 12 = 14$, a negyedik az, de nem ideál, mert $14 \cdot 10 = 10$.)
- Háromelemű részcsoportot a hatodrendű elemek generálnak, ilyenből nyolc van, ami négy hatodrendű részcsoport jelent: $[01] = \{00, 01, 02, 03, 04, 05\}$, $[11] = \{00, 11, 22, 03, 14, 25\}$, $[13] = \{00, 13, 20, 03, 10, 23\}$, és $[15] = \{00, 15, 24, 03, 12, 21\}$.
- Kilencedrendű elem nincs a csoportban, viszont a páratlan rendű elemek egy \mathbb{Z}_3^2 -tel izomorf részcsoportot adnak: $[02, 10] = \{00, 02, 04, 10, 12, 14, 20, 22, 24\}$.
- Ott van még $\mathbb{Z}_3 \times \mathbb{Z}_6$.

Feladat 2. Határozza meg a \mathbb{Z}_4^2 gyűrű részgyűrűit és ideáljait.

Megoldás: Felsoroljuk \mathbb{Z}_4^2 additív részcsoportjait, a táblázat szerint 15 van belőlük:

- $\{00\}$
- $[02] = \{00, 02\}$
- $[20] = \{00, 20\}$
- $[22] = \{00, 22\}$
- $[01] = \{00, 01, 02, 03\}$
- $[10] = \{00, 10, 20, 30\}$
- $[11] = \{00, 11, 22, 33\}$
- $[12] = \{00, 12, 20, 32\}$
- $[21] = \{00, 21, 02, 23\}$
- $[13] = \{00, 13, 22, 31\}$
- $[02, 20] = \{00, 02, 20, 22\}$
- $[01, 20] = \{00, 01, 02, 03, 20, 21, 22, 23\}$
- $[10, 02] = \{00, 10, 20, 30, 02, 12, 22, 32\}$
- $[11, 02] = \{00, 02, 11, 13, 20, 22, 31, 33\}$
- $[01, 10] = \mathbb{Z}_4^2$

Feladat 3. Direkt felbontható az $\mathbb{R}[x]$ gyűrű?

Megoldás: A test feletti egyhatározatlanú polinomgyűrűk úgynevezett *főideálgyűrűk* (*principal ideal domain, PID*), vagyis olyan egységelemes kommutatív gyűrűk, amiben minden ideál egy adott elemmel osztható elemek halmaza. Tehát ha $\mathbb{R}[x] = \mathbf{I}_1 \times \mathbf{I}_2$, akkor vannak olyan p_1, p_2 polinomok, hogy $\mathbf{I}_1 = p_1\mathbb{R}[x]$ és $\mathbf{I}_2 = p_2\mathbb{R}[x]$. Viszont ekkor $p_1p_2 \in \mathbf{I}_1\mathbf{I}_2 \subseteq \mathbf{I}_1 \cap \mathbf{I}_2$. Direkt szorzat tényezőinek metszete triviális, tehát $p_1p_2 = 0$, így pedig \mathbf{I}_1 vagy \mathbf{I}_2 triviális ideál.

Feladat 4. Van-e a \mathbb{C} gyűrűnek direkt felbontható részgyűrűje?

Megoldás: Nincs. \mathbb{C} zérusosztómentes, így minden részgyűrűje zérusosztómentes. Zérusosztómentes gyűrűben bármely két nemtriviális ideál szorzata nemtriviális, és így metszetük is az.

Feladat 5. Határozza meg a \mathbb{Z}_2 feletti 2×2 -es mátrixok gyűrűjének automorfizmuscsoportját.

Megoldás: Egy automorfizmust meghatároz a gyűrű egy generátorrendszerén felvett értékeinek halmaza. A $\mathbb{Z}_2^{2 \times 2}$ gyűrűnek van kételemű generátorrendszere: $\left\{ \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} \right\}$. A $\left\{ \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \right\}$ mátrix olyan, aminek a harmadik hatványa a gyűrű multiplikatív egységeleme, de ő maga nem az. Rajta kívül csak egy ilyen mátrix van a gyűrűben: $\left\{ \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} \right\}$. Az $\left\{ \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} \right\}$ mátrix olyan, a nullmátrixtól és az egységmátrixtól különböző mátrix, amelynek négyzete önmaga. Hat darab ilyen mátrix van.

Ezzel a lehetséges automorfizmusok számát 12-re szűkítettük. Ezeket egy táblázatban kiszámoltuk. El kell dönteni, hogy ezek közül melyek ténylegesen automorfizmusok.

A piros oszlopokban lévő jelöltekről jól látszik, hogy nem automorfizmusok: nem tartják a $\{B_1, \dots, B_6\}$ halmazt. A zöld oszlopokban viszont automorfizmusok vannak. Ezt onnan lehet legegyszerűbben látni, hogy minden invertálható C mátrixra az $X \rightarrow C^{-1}XC$ leképezés gyűrűautomorfizmus. Ez különböző X -ekre különböző leképezéseket ad: ha az X -szel és az Y -nak való konjugálás egybeesik, akkor az Y^{-1} -zel való konjugálás triviális, így az XY^{-1} minden mátrixszal felcserélhető, tehát (mivel invertálható) az egységmátrix. Így a mátrixgyűrűnek van legalább hat automorfizmusa. Mivel pont ennyi jelöltünk maradt, ezek valóban automorfizmusok. (Egyébként ezek rendre az E, A_2, A_1, T_2, Q, T_1 mátrixokkal való konjugálások.)

$$\begin{array}{l}
A_1 := \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \\
B_1 := \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} \\
Z := \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \\
A_2 := \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}^2 \\
E := \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix}^3 \\
T_1 := \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} \\
Q := \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \\
T_2 := \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \\
N_1 := \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \\
B_2 := \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} \\
N_2 := \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} \\
B_3 := \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \\
B_4 := \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \\
B_5 := \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} \\
B_6 := \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} \\
N_3 := \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 1 & 0 \end{pmatrix}
\end{array}
\left|
\begin{array}{cccccccccccc}
A_1 & A_1 & A_1 & A_1 & A_1 & A_1 & A_2 & A_2 & A_2 & A_2 & A_2 & A_2 \\
B_1 & B_2 & B_3 & B_4 & B_5 & B_6 & B_1 & B_2 & B_3 & B_4 & B_5 & B_6 \\
Z & Z & Z & Z & Z & Z & Z & Z & Z & Z & Z & Z \\
A_2 & A_2 & A_2 & A_2 & A_2 & A_2 & A_1 & A_1 & A_1 & A_1 & A_1 & A_1 \\
E & E & E & E & E & E & E & E & E & E & E & E \\
T_1 & N_3 & Q & N_1 & N_2 & T_2 & N_2 & Q & N_3 & T_2 & T_1 & N_1 \\
Q & B_6 & T_2 & B_1 & B_3 & T_1 & B_4 & T_1 & B_5 & Q & T_2 & B_2 \\
T_2 & B_5 & T_1 & B_2 & B_4 & Q & B_3 & T_2 & B_6 & T_1 & Q & B_1 \\
N_1 & B_1 & N_2 & B_3 & B_6 & N_3 & B_2 & N_1 & B_4 & N_2 & N_3 & B_5 \\
B_2 & N_1 & B_4 & N_2 & N_3 & B_5 & N_1 & B_1 & N_2 & B_3 & B_6 & N_3 \\
N_2 & Q & N_3 & T_2 & T_1 & N_1 & T_1 & N_3 & Q & N_1 & N_2 & T_2 \\
B_3 & T_2 & B_6 & T_1 & Q & B_1 & T_2 & B_5 & T_1 & B_2 & B_4 & Q \\
B_4 & T_1 & B_5 & Q & T_2 & B_2 & Q & B_6 & T_2 & B_1 & B_3 & T_1 \\
B_5 & B_3 & B_2 & B_6 & B_1 & B_4 & B_5 & B_3 & B_2 & B_6 & B_1 & B_4 \\
B_6 & N_2 & B_1 & N_3 & N_1 & B_3 & N_3 & B_4 & N_1 & B_5 & B_2 & N_2 \\
N_3 & B_4 & N_1 & B_5 & B_2 & N_2 & B_6 & N_2 & B_1 & N_3 & N_1 & B_3
\end{array}
\right.$$